

## A vállalkozás a vállalt szabadság – Mit mondjunk egy 17 évesnek a vállalkozásról?

*Miért érdemes vállalkozni, miért álmodozzon egy mai fiatal saját cégről egy jól fizető kényelmes állás helyett? A Garay János Gimnázium 11. osztályába hívtak meg, hogy beszéljek arról, mi a vállalkozás, miért érdemes belevágni.*

**Szepesi Balázs - 2019. február**

Magyarországon a vállalkozás nem népszerű. A legtöbb gondos anya jól fizető munkahelyet álmodik a gyerekének. A vállalkozót legtöbbször a zavarosban halászó figurának tartják, aki biztosan nem tisztességen szerezte a pénzét, útszéli a stílusa. Bizony ilyenek is akadnak közöttük, hiszen majdnem fél millióan vannak. Döntő többségük azonban nem így működik. Tudják, hogy a vevőikből élnek, gondosan vigyáznak a jó híreikre. Van, akinek jobban megy közülni, van, akinek rosszabbul, miközben keményen dolgoznak. Legtöbbször el se tudná képzelni az életét, ha be kellene állni alkalmazottnak. Aki így él, annak egyértelmű, hogy a szabadsággal sok felelősség jár. Azonban vállalják ezt, mert így lehetnek a maguk urai.

A Garay János Gimnáziumban tartott beszélgetés első fele arról szólt, miben más és miben ugyanaz a mai fiatalok világa, mint szüleiké? Milyen dilemmákat kínál nekik az élet, hogyan érdemes ezek között eligazodni? [Ide kattelve](#) olvashatod el az erről szóló cikket.

### Miért érdemes belevágni?

Először is, csak a pénz miatt nem érdemes belekezdeni. Való igaz, a nagyon gazdag emberek vagy örökölnek, vagy házasodnak, vagy felfuttattak egy céget. Azonban a vállalkozók döntő többsége általában nem keres többet, mint a hasonló munkát végző társa egy jól fizető munkahelyen. Hosszú, kockázatos évek után jöhet össze a nagy pénzt hozó siker, ezalatt egy multinál is komoly pozíciót, fizetést és bónusz csomagot lehet elérni.

Mindeközben a vállalkozói lét nem életbiztosítás. A vállalkozásnak pont az a lényege, hogy úgy fog bele az ember, hogy még nem lehet biztos a sikerben.

Háromszor kell csatát nyerni a bizonytalannal szemben:

Először az a kérdés, működik-e kigondolt koncepció: elég jó-e a termék, van-e elég vevő, sikerül-e összerakni a működést, a finanszírozást.

Másodszor az, hogy képes-e a vállalkozás hosszú távon is talpon maradni: meg kell őrizni a jó vevőket, a jó alkalmazottakat, a jó szövetségeseket. Folyamatosan csökkenteni kell az árat és/vagy javítani a minőséget, hogy bírja az ember a versenyt. Ehhez fejleszteni kell, a fejlesztéseket

finanszírozni, a bankhitelt pontosan törleszteni. Túrni kell a válságokat, meg kell őrizni a jó egészséget.

Harmadszor pedig meg kell tudni védeni a céget. Ahogy egy cég piaci pozíciója erősödik, a siker egyre több támadást indukál. Egyrészt egyre nagyobb versenytársak terepére kell belépni, ahol egyre erősebb, eltökéltebb és felkészültebb ellenfelekkel kell megküzdeni. Másrészt a sikert sokan próbálják lemásolni, a vevőket, az alkalmazottakat elcsábítani. Harmadrészt egy értékeesebb cég vonzó befektetési szempont: ügyesen kell tudni eladni vagy kitérni a vételi szándék elől.



Az üvegtigris gazdája – Fotó: filmfalok.network.hu

Azonban hála égnek, nem csak az a vélekedés téves, hogy vállalkozóként könnyű meggazdagodni. Sokkal tisztább és tisztességebb játék ez, mint sokan gondolják. Ha saját céged van, a vevőidből és a kapcsolataidból élsz. A kevés lehúzásra specializálódott helyet kivéve csak akkor jön vevő, ha a boltnak jó a híre. A bank, a szállító is akkor köt kedvezőbb feltételekkel üzletet, ha ismeri a céget és megbízhatónak tartja. És ez fordítva is így van – egy vállalkozó is óvatosak az idegenekkel, csak azzal áll össze, akiről tudja, hogy mit várhat tőle, vagy megbízható ismerőse ajánlja.

A vállalkozói világ sajátos játékszabályait egy korábbi cikkünkben mutattuk be részletesen – ebben egy panzió tulajdonosa és egyetemista fia vitatkoznak a vállalkozói tisztességről és érvényesülésről. Az apa rá akarja venni a fiát, hogy álljon be a panzióba, a fiú pedig számon kéri rajta, hogyan is épült fel a vállalkozás. A vita során előkerül a magyar kapitalizmus múltja és jelene, az üzleti erkölcs értelmezési ellentmondásai, a generációs nézőpontok feszültsége. [Ide kattintva](#) tudod elolvasni a cikket.

A vállalkozás igazi értéke az önállóság. Nincs főnököd. Te jelölöd ki az irányt, te döntöd el, mi a jó és mi a rossz. Azzal foglalkozol, amiben hiszel, azzal dolgozol együtt, akiben megbízatsz. Saját szándékaid szerint alkothatod meg a saját világod. Nincsen boldogabb és büszkébb ember egy a pincéjét mutogató borásznál, egy a győztes peréről beszélő ügyvédnél vagy egy a magazinja legjobb cikkeiről beszélő szerkesztőnél. (Azaz van – az érettségin álldogáló szülő, de ez egy másik történet). Azért érdemes belevágni, hogy sok átdolgozott éjszaka és jó pár kemény tárgyalás után láthasd, ahogy lassan elkezd működni valami, amiről először rajtad kívül senki sem hitte el, hogy lehetséges.

Nagy történet lehet egy vásár, egy palack vagy egy turistaút is. [Ide kattintva](#) található egy korábbi cikkünket arról, hogyan teremhetik újjá a vállalkozások a magyar vidék önszervező képességét.

Habár vannak milliomos tinivloggerek, az egyetemet hagyta ott Mark Zuckerberg a Faceook indítása miatt, mégis a legtöbben nem fiatalon lesznek vállalkozók. Akkor kezdenek bele, amikor már kellő tudásra és tapasztalatra tettek szert, ismerik önmaguk korlátait és lehetőségeit, van már kapcsolatrendszerük, elismertségük.

Hogy kinél mikor jön el ez vállalkozás ideje, nehéz előre megmondani. Az azonban elég tisztán látszik, mi is az az út, amit végigjár valaki, hogy vállalkozó legyen belőle.

## Hét út a vállalkozás világába

### ***Családban marad***

Akkor a legegyszerűbb a helyzet, ha valaki vállalkozó családba született. Ma már nem rendeződik olyan szigorúan rendekbe a világ, mint pár száz éve, de a családi minta ereje ma is nagy. Egyrészt sok szakma ma is rendszeresen száll szülőről gyerekre: a magyar polgári világ stabil szigetei az ügyvéd, zenész, cukrász, borász, kereskedő, vendéglős famíliák. Másrészt, vannak már olyan családok, ahol a tulajdonosi pozíció vár örököst. Ahogy [korábban írtuk](#), a magyar gazdaság alapító nemzedéke most adja át a stafétát – habár itt még nem a mai gimnazistákon, hanem szüleik korosztályán van a sor.

### ***Önálló hivatások***

Ugyancsak egyértelmű az út a vállalkozói létbe, ha valaki olyan hivatást választ, amit magánzóként szoktak végezni. Nem csak örökléssel lehet ügyvédi irodát nyitni. Az orvosok világában is általános a vállalkozói élethelyzet. A könyvelők többsége is saját cégér alatt dolgozik, az építőiparban is általános, hogy munkákra szerződik egy villany-, egy vízvezeték-szerelő vagy egy kőműves. Sőt az újságírók és művészek jelentős része is többet keres egyedi megbízásokkal, mint amennyit fizetésben kap meg.

### ***Uralni akarom az életem***

Van, aki azért lesz vállalkozó, mert saját maga főnöke akar lenni. Sok szakácsnak az a vágya, hogy miután a szakmát kitanulta és megfordult a sztáréttermek, luxusszállodák konyháiban, saját vendéglőt nyithasson. Hasonlóan álmodik saját műhelyt magának a világ sok építkezését és üzemét megjárt asztalos.

Más a hivatal vagy a nagyüzem zaklatott életét hagyja ott és kezd valami újba: gazdálkodni kezd, vendéglőt nyit, hogy saját világot teremtsen magának. Ennek egy tipikus formája, mikor a korábban sikeres nőknek a gyerekek mellett nem kínál képességeiknek megfelelő lehetőségeket a munkaerőpiac, ezért saját céget indítanak. (Erről szóló korábbi írásunkat [ide kattintva](#) találsz.)



Sose halunk meg – Fotó: videoarchiv.hu

### ***Többre vágyom***

Az ember várható életét nagyban meghatározza, milyen családba született, milyen iskolákat végezhetett el. Milyen lakásod és kocsid lesz majd? Hova járhatsz majd nyaralni? Milyen iskolába járathatod majd a gyereked? Ha nem is merjük bevallani magunknak, ballagás vagy a diplomaosztó pillanatában ez nagyrészt eldőlt.

Vannak, akik nem akarják elfogadni ezt a kötött téncrendet, nem elégszenek meg azzal, amit az élet kimért számukra.

Ilyenkor a sok munka kevés, kockázatot is kell vállalni. Ennek egyik formája a veszélyes és egzotikus kaland fúrótornyon vagy a világ egy kusza sarkában, a másik pedig a kockázattal és sok munkával járó saját vállalkozás. Ezek persze veszélyes utak, de érthető, miért választja valaki a bátorságnak ezt a formáját, mint azt, amit a vodka adhat, mikor kijössz a gyárból.

### ***Meg akarom csinálni***

Vannak, akik hiába élnek kényelmesen, végzik jól szeretett hivatásukat, mégsem érzik kényelmesen magukat a bőrükben. Jár valami ötlet a fejükben, vagy valami érzés nem hagyja békén őket. Várják a pillanatot, mikor kezdenek bele nagy ötletük megvalósításába.

Nem a profit lehetősége indítja be őket, hanem az, hogy erősen hisznek valamiben. Ez a valami sokféle lehet: technológiai elgondolás, üzleti ötlet, erős hiányérzet, önbizalom, dicsőségvágy, felháborodás... Mindegy mi indítja be a folyamatot, a világ megváltoztatásának szándéka tette alakul, ami addig használja a rendelkezésre álló energiákat, amíg fel nem éli az összes rendelkezésre álló erőforrást vagy valamilyen működő formát nem ölt a történet.

### ***Ezt kínálta az élet***

Van a vállalkozói világnak, egy szomorú alsó bugyra is, ahova igazából nem igyekszik senki. A bejelentés nélküli takarítónők és napszámosok, az építőipari egyéni vállalkozó saját munkaerejüket adják el, éppen, ahogy tudják.

Nem azért nincs munkaviszonyuk, mert nem akarnak ilyet, hanem azért, mert nem kapnak. Olcsóbb és kockázatmentesebb eseti munkákra megállapodni velük. Gyakran egyáltalán nincs szerződésük, vagy ha igen, olvasatlanul írják alá. Tudják, mindegy mi van benne: nem lehet mit csinálni, ha nem fizetnek, rajtuk meg úgy sem tudnak nagyon behajtani semmit.

A vállalkozói létforma alacsonyabb vagy a zsebbe fizetett pénz elkerült adója teszi látszólag előnyösebbé ezt a létformát a hivatalos munkahelynél, ez az előny azonban addig tart, amíg valaki nem beteg, vagy nem menne nyugdíjba – hivatalosan nem létező jövedelem után táppénzt, vagy nyugdíjat nem nagyon lehet kapni.



Berend Iván a Fekete Gyémántok bányamérnöke

Forrás: filmkultura.hu

### ***Jött egy lehetőség***

Az előbbi esetektől eltérően az is lehetséges, hogy a vállalkozás indítása gazdasági megfontoláson alapul. Egyszer csak a tudás, a tapasztalatok, a kapcsolatok és a szerencse együttállásából kirajzolódik egy olyan konstelláció, amire megéri vállalkozást indítani. A rendszerváltáskor ilyenek voltak a kihagyhatatlan privatizációs lehetőségek. A mérnököknél ilyen egy ígéretes szabadalom, a programozóknál egy új kód. Gyakorlott menedzsereknél pedig évek alatt kiforr egy olyan ötlet, amiért érdemes ott hagyni a jó fizetést és a céges kocsit.

A közgazdaságtan lényegében így értelmezi a vállalkozásalapítást: erőforrások, üzletileg ígéretes koncepció, annak megvalósítására képes ambiciózus személyiség. Pedig ez általában csak az utólagos racionalizálás: a sikeres vállalkozóról mindenki azt gondolja, hogy előre megvolt a matek – ezt ő nyilvánvalóan soha nem fogja cáfolni. A kudarcokról pedig sem beszélni, sem kérdezni nem szokott senki.

Pedig legtöbbször a kezdeményezés magja már rég ott van a földben, általában már elő is bújt onnan, amihez hirtelen a gazdasági kalkulust is pozitívba billentő elem csapódik. A sikeres informatikai cégek, zenekarok, borászatok legtöbbje már éveken keresztül működik, amikor beindul a dolog. Megjelenik a befektető, elkezd játszani a rádió, fontos versenyen nyer érmet a bor. Innentől már nem csak lelke, logikája is van a dolognak. Azonban az a vállalati, finanszírozói működés sajátja, hogy a hozam ígérete hozza lendületbe a dolgokat. A vállalkozás az mindig egy emberből indul, aki sokkal inkább tudta, hogy mit kell tennie, mint hogy miért.

### **Lehet, hogy egyszer eljön a Te időd**

Családi háttér, hivatásválasztás, vágy az önállóságra, a gazdagságra, az önmegvalósításra – ezek a motivációk indíthatnak el valakit a vállalkozás felé. Ha jól alakul minden, figyelmet és pénzt tud magához vonzani az eltökéltség, az indíttatásból üzleti elképzelés és vállalkozás lesz. Majd panaszkodsz, hogy milyen nehéz, hogy az adókat alig lehet kitermelni, hogy ahogy kitanul valaki, már el is megy, hogy szorongatnak a multik... és közben csillog a szemed a büszkeségtől.

Játsz el néha a gondolattal, lehet, hogy egyszer eljön a Te időd.